

Bài: Cầu tạo bài văn miêu tả cây cối

I. Nhận xét:

1. Đọc bài sau đây. Xác định các đoạn văn và nội dung mỗi đoạn.

Bãi ngô

Bãi ngô quê em ngày càng xanh tốt. Mới dạo nào những cây ngô còn lấm tấm như mạ non. Thế mà chỉ ít lâu sau, ngô đã thành cây rung rung trước gió và ánh nắng. Những lá ngô rộng dài, trở ra mạnh mẽ, nõn nà.

Trên ngọn, một thứ búp như kết bằng nhung và phấn vươn lên. Những đàn bướm trắng, bướm vàng bay đến, thoảng đỗ rồi bay đi. Núp trong cuống lá, những búp ngô non nhú lên và lớn dần. Mình có nhiều khía vàng vàng và những sợi tơ hung hung bọc trong làn áo mỏng óng ánh.

Trời nắng chang chang, tiếng tu hú gần xa ran ran. Hoa ngô xơ xác như cỏ may. Lá ngô quắt lại rủ xuống. Những bắp ngô đã mập và chắc, chỉ còn chờ tay người đến bẻ mang về.

Nguyễn Hồng

Gợi ý:

Các em đọc kĩ đoạn văn để xác định đoạn văn và nội dung.

Trả lời: Bài văn có ba đoạn

Đoạn	Nội dung
Đoạn 1: Từ đầu đến mạnh mẽ, nõn nà.	giới thiệu chung về sự phát triển mau chóng, mạnh mẽ của bãi ngô.
Đoạn 2: Từ Trên ngọn đến óng ánh.	miêu tả sự ra hoa trở bắp của cây ngô.
Đoạn 3: Từ Trời nắng chang chang đến bẻ mang về	Tả hoa và ngô vào giai đoạn thu hoạch

2. Đọc lại bài *Cây mai tứ quý*. Trình tự miêu tả trong bài ấy có điểm gì khác bài *Bãi ngô*?

Cây mai tứ quý

Cây mai cao trên hai mét, dáng thanh, thân thẳng như thân trúc. Tán tròn tự nhiên xòe rộng ở phần gốc, thu dần thành một điểm ở đỉnh ngọn. Gốc lớn bằng bắp tay, cành vươn đều, nhánh nào cũng rắn chắc.

Trường Tiểu học Trần Nguyên Hãn – Lớp: Bốn... – Họ tên HS:

Mai tứ quý nở bốn mùa. Cánh hoa vàng thẫm xếp làm ba lớp. Năm cánh dài đỏ tía như ức gà chọi, đỏ suốt từ đời hoa sang đời kết trái. Trái kết màu chín đậm, óng ánh như những hạt cườm dính trên tầng áo lá lúc nào cũng xum xuê một màu xanh chắc bền.

Đứng bên cây ngắm hoa, xem lá, ta thầm cảm phục cái màu nhiệm của tạo vật trong sự hào phóng và lo xa: đã có mai vàng rực rỡ góp với muôn hoa ngày Tết, lại còn có mai tứ quý cần mẫn, thịnh vượng quanh năm.

Theo Nguyễn Vũ Tiềm

Gợi ý:

Các bạn đọc kĩ và cảm thụ nội dung bài, xác định trình tự miêu tả rồi so sánh với bài Bãi ngô.

Trả lời: Trình tự miêu tả trong bài ấy có gì khác bài Bãi ngô.

- Bài Cây mai tứ quý: Gồm có ba đoạn. Nhưng đoạn đầu tả chung về dáng dấp cây mai; đoạn hai tả hoa mai; đoạn ba nói lên cảm xúc của người ngắm hoa xem lá mai. Trình tự này được gọi là tả từng bộ phận của cây.
- Bài Bãi ngô: Gồm có ba đoạn nhưng viết theo sự phát triển của cây ngô: ngô non, ngô ra hoa trổ bắp, ngô đã già. Trình tự trên được gọi là tả từng thời kỳ phát triển của cây.

3. Từ cấu tạo của hai bài văn trên rút ra nhận xét về cấu tạo của một bài văn miêu tả cây cối:

Gợi ý: Các em suy nghĩ và trả lời.

Trả lời:

Bài văn miêu tả cây cối thường có ba phần:

- Phần đầu: Giới thiệu miêu tả chung về cây (mở bài).
- Phần thứ hai: đi sâu vào miêu tả một hay nhiều bộ phận của cây hoặc nói về các giai đoạn phát triển quan trọng của cây (thân bài).
- Phần kết bài: có thể nêu lợi ích, vẻ đẹp của cây hoặc cảm xúc của người viết.

II. Ghi nhớ:

Bài văn miêu tả cây cối thường có ba phần:

- **Mở bài:** Tả hoặc giới thiệu bao quát về cây.
- **Thân bài:** Tả từng bộ phận của cây hoặc tả từng thời kì phát triển của cây.
- **Kết bài:** Có thể nêu lợi ích của cây, ấn tượng đặc biệt hoặc tình cảm của người tả với cây.

III. Luyện tập

1. Đọc bài văn sau và cho biết cây gạo được miêu tả theo trình tự như thế nào?

Cây gạo

Cây gạo già mỗi năm lại trở lại tuổi xuân, cành nặng trĩu những hoa đỏ mọng và đầy tiếng chim hót. Chỉ cần một làn gió nhẹ hay một đôi chim mới đến là có ngay mấy bông gạo lìa cành. Những bông hoa rơi từ trên cao, đài hoa nặng chúi xuống, những cánh hoa đỏ rực quay tít như chong chóng nom thật đẹp.

Hết mùa hoa, chim chóc cũng vãn. Cây gạo chấm dứt những ngày tưng bừng ồn ã, lại trở về với dáng vẻ xanh mát, trầm tư. Cây đứng im cao lớn, hiền lành, làm tiêu cho những con đò cập bến và cho những đứa con về thăm quê mẹ.

Ngày tháng đi thật chậm mà cũng thật nhanh. Những bông hoa đỏ ngày nào đã trở thành những quả gạo mốp mốp, hai đầu thon vút như con thoi. Sợi bông trong quả đầy dần, căng lên; những mảnh vỏ tách ra cho các múi bông nở đều, chín như nồi cơm chín đội vung mà cười, trắng lóa. Cây gạo như treo rung rinh hàng ngàn nồi cơm gạo mới.

Theo Vũ Tú Nam

Gợi ý:

Để thực hiện tốt bài tập trên, các em phải xác định xem bài văn cây gạo được miêu tả theo trình tự nào? Cụ thể:

- Tả từng bộ phận của cây.
- Tả từng thời kì phát triển của cây.
- Sau đó các em dẫn chứng và nêu cụ thể để làm nổi bật trọng tâm nội dung của bài làm.

Bài làm

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Lập dàn ý miêu tả một cây ăn quả mà em biết theo một trong hai cách đã học:

a. Tả lần lượt từng bộ phận của cây

Gợi ý:

- Đọc lại cấu tạo bài văn miêu tả cây cối.

- Quan sát và sử dụng các giác quan để cảm nhận những đặc điểm tiêu biểu của cây

- Thực hiện đủ 3 phần: Mở bài, thân bài và kết luận

[illegible]